



Datum
2021-02-04
Vår referens
Emma Möller
Utvecklingssamordnare
emma.moller@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Munskydd i skolverksamheten **GRF-2021-2979**

Sammanfattning

Grundskolenämnden beslutade den 27 januari 2021 att grundskoleförvaltningen ska tillhandahålla kostnadsfria munskydd till lärare och elever inom grundskoleförvaltningen under den tid som Folkhälsomyndigheten bedömer att det råder en pandemi i Sverige.

Folkhälsomyndigheten anger att barn inte behöver använda munskydd. Dels är det svårt för barn att hantera och bära munskydd på rätt sätt, dels är barn inte drivande i epidemin och för inte smitta vidare på samma sätt som vuxna. Varken folkhälsomyndigheten eller smittskydd Skåne rekommenderar munskydd eller annan skyddsutrustning för elever och/eller medarbetare. Grundskoleförvaltningen har inte heller i någon riskbedömning kommit fram till att munskydd eller annan skyddsutrustning bör rekommenderas generellt till medarbetare och/eller elever i skolan. Grundskoleförvaltningen framhåller att ett munskydd kan innebära en risk för falsk trygghet. Bäraren kan bli mindre följsam till andra mer effektiva åtgärder som att stanna hemma vid symptom och hålla avstånd. Ett engångsmunskydd som inte används korrekt kan också vara kontraproduktivt och utgöra en ökad smittrisk för elever och lärare istället för ett skydd. Många av eleverna inom grundskoleförvaltningen kommer att behöva hjälp av personal vid påsättning och avtagning av munskyddet. Vid elevers och lärares användande av munskydd kan det komma att bli avbrott i undervisningen till följd av ökad handhygien i samband med korrekt användning av munskydd, vilket kan påverka elevernas undervisningstid.

Användande av munskydd kan även försvåra identifieringen av människor. Det finns en risk att obehöriga med mask kan ta sig in på skolor utan att väcka uppmärksamhet. Detta kan utgöra en säkerhetsrisk för elever och medarbetare.

Grundskoleförvaltningens bedömning är att användandet av visir inte skulle påverka undervisningen eller undervisningstiden på samma sätt som munskydd. Vidare finns det mindre risk för felhantering av visir, vilket i sin tur leder till mindre risk för smittspridning. Skolorna skulle även undvika de ökade kostnader som administration och avfallshantering avseende munskyddshanteringen skulle medföra.

Grundskoleförvaltningen föreslår, mot bakgrund av ovanstående konsekvenser, att grundskoleförvaltningen inte ska tillhandahålla kostnadsfria munskydd till lärare och elever inom grundskoleförvaltningen. Om grundskolenämnden ändå vill att skyddsutrustning ska erbjudas

föreslår grundskoleförvaltningen att medarbetare inom grundskoleförvaltningen, ska erbjudas kostnadsfria visir för frivillig användning i de fall medarbetaren upplever oro.

Förslag till beslut

Grundskolenämnden föreslås besluta

1. Grundskolenämnden erbjuder kostnadsfria visir för frivillig användning till medarbetare, som upplever oro, på Malmö stads grundskolor.
2. Grundskolenämnden upphäver grundskolenämndens beslut från den 27 januari 2020, § 11, att ” Grundskolenämnden ger grundskoleförvaltningen i uppdrag att tillhandahålla kostnadsfria munskydd till lärare och elever under den tid som Folkhälsomyndigheten bedömer att det råder en pandemi i Sverige.”

Beslutsunderlag

- G-Tjänsteskrivelse GRNAU 2021-02-05 Munskydd i skolverksamheten
- Förvaltningsövergripande riskbedömning och handlingsplan för arbetsmiljöåtgärder - munskydd

Beslutsplanering

Grundskolenämndens arbetsutskott 2021-02-05

Grundskolenämnden 2021-02-18

Beslutet skickas till

Kommunfullmäktige.

Ärendet

Grundskolenämnden beslutade den 27 januari 2021 att grundskoleförvaltningen ska tillhandahålla kostnadsfria munskydd till lärare och elever inom grundskoleförvaltningen under den tid som Folkhälsomyndigheten bedömer att det råder en pandemi i Sverige. Beslutet kom till stånd efter ett nämndinitiativ angående munskydd av John Eklöf (M) och Joacim Ahlqvist (C). Beslutet föregicks inte av någon beredning.

Bakgrund

Den aktuella kunskapen, enligt Folkhälsomyndigheten, visar att barn oftast får milda symtom av covid-19 och att det är väldigt ovanligt att barn blir svårt sjuka av covid-19. Barn har hittills inte visat sig vara drivande i smittspridningen. Den personal som arbetar inom skolan har inte diagnostiserats för covid-19 i högre utsträckning än andra yrkesgrupper. Smittspårningar och utbrottsrapporteringar indikerar att lärare i många fall smittat andra lärare och att det verkar vara mindre vanligt att elever smittar lärare.

Grundskoleförvaltningen har under hela Corona-pandemin följt Folkhälsomyndighetens och Smittskydd Skånes rekommendationer som riktat sig till skolan. Det finns i nuläget inga generella rekommendationer från smittskyddsmyndigheterna om att lärare och/eller elever ska använda munskydd i skolan. Grundskoleförvaltningen har inte heller i någon riskbedömning kommit fram till att munskydd eller annan skyddsutrustning bör rekommenderas generellt till lärare och/eller elever i skolan.

Enligt folkhälsomyndigheten är det vetenskapliga stödet för att användning av munskydd skulle

dämpa smittspridningen av covid-19 svagt. Syftet med munskydd är att skydda andra personer i det fall bäraren skulle ha en infektion med covid-19 som inte ger symtom. Munskydd ska inte användas för att ersätta mer effektiva åtgärder, såsom att stanna hemma vid symtom, ha god handhygien, hålla avstånd osv. Folkhälsomyndigheten anger att barn inte behöver använda munskydd. Dels är det svårt för barn att hantera och bära munskydd på rätt sätt, dels är barn inte drivande i epidemin och för inte smitta vidare på samma sätt som vuxna. Barn löper också en mycket liten risk att drabbas av svår covid-19-sjukdom.

Smittskydd Skåne har uttalat att de inte anser att skyddsutrustning behövs i grundskolor. Undantaget är i verksamheter i grundskolor som är särskilt omsorgskrävande och då personal genomför ansiktsnära omvårdnad. Med ansiktsnära menas inom en meter. För att skydda sköra elever rekommenderar Smittskydd Skåne att personalen vid sådana tillfällen använder munskydd och/eller visir. Exempel på sådana situationer är då personal hjälper elever med sondmatning, toalettbesök eller att suga rent i näsa och svalg. Medicinska elevhälsan använder också skyddsutrustning i samband med vaccinationer och hälsokontroller. Till dessa personalgrupper tillhandahåller grundskoleförvaltningen skyddsutrustning i enlighet med rekommendationen.

Korrekt användning av munskydd

I det fall munskydd används anger folkhälsomyndigheten att det är viktigt att använda rätt sorts munskydd och att bära dem på rätt sätt. Munskydd ska hela tiden täcka både näsa och mun, sluta tätt kring näsryggen, kinderna och hakan och inte vidröras under användning.

Korrekt påsättning av munskydd:

1. Tvätta händerna med tvål och vatten eller sprita händerna
2. Kontrollera att det är helt och rent
3. Placera munskyddet rättvänt över mun och näsa. Se till att det sluter tätt.
4. Rör inte munskyddet när det är på.

Korrekt avtagning av munskydd:

1. Tvätta händerna med tvål eller sprita händerna
2. Ta bort munskyddet genom att hålla i banden, rör inte vid munskyddet
3. Kasta engångsmunskyddet i avsedd papperskorg
4. Tvätta händerna med tvål och vatten eller sprita händerna

Konsekvenser/risker vid användning av munskydd

Ett munskydd kan innebära en risk för falsk trygghet och att bäraren kan bli mindre följsam till andra mer effektiva åtgärder som att stanna hemma vid symptom och hålla avstånd. Ett engångsmunskydd som inte används korrekt kan utgöra en ökad smittrisk för elever och lärare istället för ett skydd. Varje gång en användare rör vid sitt munskydd bör händerna tvättas. Munskyddet får inte placeras i fickan, väskan eller på bordet utan ska kastas direkt i avsedd papperskorg.

Många av eleverna inom grundskoleförvaltningen kommer att behöva hjälp av personal vid påsättning och avtagning av munskyddet. Ett munskydd som används korrekt behöver bytas när det blir fuktigt eller personen rör vid det för att tex äta eller dricka. Uppskattningsvis behöver varje lärare och elev (som inte rör vid munskyddet med händerna) ett nytt munskydd 5 gånger per skoldag (eftersom det behöver bytas vid raster, lunch, idrott osv).

Användande av munskydd kan även försvåra identifieringen av människor. Det finns en risk att obehöriga med mask kan ta sig in på skolor utan att väcka uppmärksamhet. Detta kan utgöra en säkerhetsrisk för elever och medarbetare.

Konsekvenser för undervisningen vid munskyddshantering

- Vid elevers och lärares användande av munskydd kan det komma att bli avbrott i undervisningen till följd av ökad handhygien i samband med korrekt användning av munskydd, vilket kan påverka elevernas undervisningstid.
- Medarbetare för elever i de yngre årskurserna (samt inom grundsärskolan) kan komma att behöva bistå vid påsättning och avtagning, vilket tar tid från undervisningen samt kan innebära en ökad smittrisk.
- Lärare och elever kan riskera att höras sämre och behöva prata högre än vanligt. Betydelsen av icke verbal kommunikation och att kunna använda hela sitt ansiktes mimik i samspel mellan lärare och elever är av stor vikt i undervisningen.
- Elevernas språkutveckling kan riskera att försämrats om elever och lärare använder munskydd. Det kan det vara svårt för eleverna att höra, se och uppfatta ord. De kan inte heller se hur ett visst ljud görs med munnen. Minspelet är en viktig faktor i elevernas språkutveckling. För elever som inte har svenska som förstaspråk är minspelet extra viktigt i undervisningen.
- Frågan om munskydd kan riskera att skapa konfliktytor mellan lärare, elever och vårdnadshavare eftersom bäraren av munskydd skyddar omgivningen istället för sig själv. Lärare eller elever som väljer att avstå från munskydd kan riskera att bli ifrågasatta. En annan möjlig konfliktyta kan riskera att uppstå mellan vårdnadshavare och lärare om vårdnadshavare vill att de yngre eleverna ska ha munskydd men eleven inte själv vill.

Praktisk hantering

Det uppskattade antalet munskydd som beräknas gå åt per vecka, om alla elever och lärare använder, är ca 930 000 munskydd. En organisation inom förvaltningen behöver skapas för distribution av munskydd till skolorna. Skolorna kommer att behöva utbilda lärare och elever i munskyddsanvändning. På varje skola behöver en organisation skapas för att dela ut munskydd. Därefter behöver det ökade avfallet hanteras på varje skola. Det finns en risk för ökad nedskräpning (av munskydd) i klassrum, korridorer, skolgård och skolans närområde som varje skola behöver hantera.

Ekonomiska konsekvenser

Den beräknade kostnaden för 5 engångsmunskydd per dag för samtliga elever och medarbetare inom grundskoleförvaltningen skulle bli 1,2 miljoner kronor per vecka. Antalet munskydd som beräknas gå åt är ca 930 000 per vecka. Om enbart personal skulle erbjudas munskydd skulle kostnaden för 5 engångsmunskydd per dag kosta 170 000 kronor per vecka och antalet munskydd skulle uppgå till ca 150 000 per vecka. Distributions- och lagerkostnad tillkommer utöver detta och beräknas öka vid ökade inköp. Grundskoleförvaltningens andel av lagerkostnad, packning och transporter i kommunen avseende munskydd blev, från april till slutet av december 2020 ca 150 000 kr. Övriga kostnader som beräknas tillkomma är ökade kostnader för inköp av handsprit (för de som inte har nära till tvål och vatten) samt ökade städkostnader för varje skola på grund av nedskräpning av munskydd i och utanför skolans lokaler.

Visir som alternativ till munskydd

Grundskoleförvaltningen har inte bedömt i sin riskbedömning att det finns behov av skyddsutrustning. Utifrån enskilda medarbetares oro kan ett alternativ till munskydd vara visir. Visiret är personligt och frivilligt att använda. Visir är till skillnad från munskydd klassat som personlig skyddsutrustning och avser att fungera som en barriär mellan den som bär visiret och andra. Det skyddar ansiktet, ögonen, näsan och munnen från droppar som flyger mot ansiktet. Det blockerar droppar både mot användare och från användaren. Visir kan användas under en längre tid utan att förbrukas, det behöver bytas ut när det blir repigt. Även under dagen kan visiret behållas på och behöver inte rengöras förrän det tas av. Om visiret vidrörs med händerna under användning behöver händerna rengöras.

Konsekvenser vid användning av visir

Ett visir kan liksom munskydd innebära en risk för falsk trygghet och att bäraren kan bli mindre följsam till andra mer effektiva åtgärder som att stanna hemma vid symptom och hålla avstånd. Visiret kräver inte lika omfattande rutiner som munskyddet kopplat till handhygien och byte av skydd, vilket innebär att tid i mindre omfattning behöver tas från undervisning och trygghetsskapande verksamhet. Medarbetaren kan vara mer närvarande med eleverna och i högre grad bedriva undervisning.

Ur ett barnperspektiv finns fördelar med att lärare använder visir snarare än munskydd. Lärarens mimik, läppar och ansiktsuttryck syns genom ett visir, vilket är väsentligt inte bara ur ett trygghetsperspektiv utan också för att gynna barnets språkutveckling och bidra till kvaliteten i undervisningen. För enskilda barn med tex hörselproblematik eller andra särskilda behov kan det vara helt avgörande att kunna läsa medarbetarens läppar och ansiktsuttryck. Utan detta riskerar undervisning och trygghet att gå förlorat.

Praktisk hantering

Då visir är klassat som personlig skyddsutrustning ska det vara personligt. Det ska i första hand vara flergångsvisir som erbjuds. Medarbetare som önskar ett visir meddelar närmsta chef om detta och tar i och med det eget ansvar för renhållning och säker användning. Medarbetare kan därefter frivilligt välja att använda sitt visir i samband med de arbetsuppgifter som medarbetaren upplever oro inför. Instruktion och möjlighet till rengöring samt förvaring tillhandahåller arbetsgivaren. Medarbetaren tar ansvar för att följa dessa.

Ekonomiska konsekvenser för förvaltningen

Eftersom visir inte kräver samma avfallshantering som munskydd skulle det gå att undvika en del av den administration och den avfallshantering som munskydden kräver. Kostnaden för ett visir till samtlig personal skulle bli ca 120 000 kr. Kostnader för distribution och rengöringsmedel tillkommer.

Visir jämfört med munskydd

Grundskoleförvaltningen anser att användandet av visir inte skulle påverka undervisningen eller undervisningstiden på samma sätt som munskydd. Vidare finns det mindre risk för felhantering av visir, vilket i sin tur leder till mindre risk för smittspridning. Skolorna skulle även undvika en del av de ökade kostnader som administration och avfallshantering avseende munskyddshanteringen skulle medföra. Användande av visir skulle även underlätta identifieringen av människor på skolor och risken att obehöriga med mask skulle kunna ta sig in på skolor utan att väcka uppmärksamhet skulle minska.

Grundskoleförvaltningens förslag till beslut

Grundskoleförvaltningen föreslår, mot bakgrund av ovanstående konsekvenser, att grundskoleförvaltningen inte ska tillhandahålla kostnadsfria munskydd till lärare och elever inom grundskoleförvaltningen.

Grundskoleförvaltningen har inte i någon riskbedömning kommit fram till att skyddsutrustning bör rekommenderas generellt till medarbetare och/eller elever i skolan. Om nämnden ändå vill att skyddsutrustning ska erbjudas föreslår grundskoleförvaltningen att medarbetare inom grundskoleförvaltningen, istället för munskydd, ska erbjudas kostnadsfria visir för frivillig användning i de fall medarbetaren upplever oro.

Ansvariga

Anette Enhav Avdelningschef

Anders Malmquist Förvaltningschef